

ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК СПОСІБ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

доц. Кобушко І.М., студент Стоцький І.І.

Сьогодні ефективна оптимізація оподаткування для підприємств так само важлива, як і виробнича чи маркетингова стратегія. Особливо це питання становиться актуальним в період світової фінансової кризи. Це пов'язано не тільки з можливістю економії витрат за рахунок платежів до бюджету, але і з загальною економічною безпекою підприємства. Розробляються схеми оптимізації податкових платежів стають останнім часом все більш індивідуалізованими, але всі вони повинні оцінюватися з точки зору тих основних принципів, які дозволяють у кінцевому підсумку говорити про доцільність вибору способу руху фінансових потоків. Управління грошовими потоками на підприємстві досить суттєво залежить від рівня управління податками на ньому, використанні різноманітних методів для мінімізації податкового тиску.

Основні способи оптимізації – це використання «пробілів» законодавства, застосування податкових пільг, вибір форми діяльності, правильне формування облікової політики, використання офшорів, застосування пільгових підприємств, зміна строку сплати податків, правильне укладання договорів, формування статутного капіталу, правильна поведінка з перевіряльниками та ін. Проте, розробляючи різноманітні механізми податкової оптимізації, необхідно враховувати, що ухилення від сплати податків є як адміністративно, так і кримінально карним злочином (ст. 212 ККУ «Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів»).

Досить поширеною є використання для податкової оптимізації спрощеного режиму оподаткування. Наприклад, при використанні єдиного податку мінімізація відбувається наступним чином: 1) компанія дробить свій бізнес, щоб кожен підрозділ відповідав визначенню малого підприємства та сплачував податки за спрощеною системою; 2) холдинг створює підприємства, які працюють за спрощеною системою для виконання сервісних функцій (прибирання офісів, вантажно-розвантажувальні роботи, технічне обслуговування обладнання); 3) підприємство реалізує продукцію через фірму, яка перебуває на єдиному податку, продаючи їй продукцію з мінімальною націнкою, щоб перевести податкове навантаження на організацію-«спрощення».

Також часто використовується так звана «інвалідна» схема. Використовуючи пільгу, вказану в пп. 7.12.1 Закону «Про оподаткування прибутку підприємств», громадські організації інвалідів (ГОІ) пропонують фірмам таку схему мінімізації. Підприємство, яке оптимізує податки, звільняє своїх співробітників, а ГОІ створює дочірню компанію, куди і переводять співробі-

тників. Укладається договір аутсорсингу персоналу, тобто переведені співробітники працюють у тій же фірмі, де і працювали, але реально значаться в дочірній компанії ГОІ. Така схема дозволяє оптимізувати не тільки податок на прибуток, але й ПДВ.

Існує велика кількість інших легітимних і не зовсім методів оптимізації (заниження ціни реалізації, використання транзитних фірм, придбання сумнівних з точки зору фактичного надання і використання у господарській діяльності послуг, залучення позикових та кредитних коштів під відсотки, застосування розрахунків у вигляді цінних паперів для податкових органів передусім стосується застосування векселів і т.д.), але всі вони повинні базуватись на наступних принципах: 1) принцип адекватності витрат (вартість схеми не повинна перевищувати суми зменшення податків); 2) принцип юридичної відповідності (схема оптимізації повинна бути, безперечно, легітимною в відношенні як до вітчизняного, так і до міжнародного законодавства); 3) принцип конфіденційності (доступ до інформації про фактичне призначення та наслідки проведених трансакцій має бути максимально обмежений); 4) принцип підконтрольності (досягнення бажаних результатів від використання схеми оптимізації податкових платежів залежить від добре продуманого контролю та існування реальних важелів впливу на всіх виконавців і на всіх етапах), 5) принцип допустимого поєднання форми і змісту; 6) принцип нейтралітету (оптимізацію податкових платежів необхідно здійснювати за рахунок своїх податкових платежів, а не за рахунок збільшення відрахування незалежних контрагентів); 7) принцип диверсифікації; 8) принцип автономності (дії щодо оптимізації оподаткування повинні якомога менше залежати від зовнішніх учасників).

Оптимізація оподаткування – це організаційні заходи в рамках чинного законодавства, пов'язані з вибором часу, місця та видів діяльності, створенням та супроводженням найбільш ефективних схем та договірних відносин, з метою збільшення грошових потоків компанії за рахунок мінімізації податкових платежів. Оптимізація зменшує суму податків, але не зводить їх до нуля. Повністю уникнути сплати податків неможливо, та й не бажано; оптимізація вимагає певних витрат, питання лише в їх розмірі. Завдання податкової оптимізації - отримати максимальну вигоду з мінімальними витратами, оптимізувавши таким чином грошові потоки підприємства. В наш час є сенс говорити про зменшення податкового тиску і попередження занадто складного податкового обліку в межах діючого законодавства. Результат залежить від того, як ці закони розуміти і в яких ситуаціях використовувати.